

УДК 336.71

МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО РИЗИКУ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Дмитренко Ірина Болеславівна,
головний економіст

Департаменту банківського нагляду Національного банку України
e-mail: Dmytrenko_i@icloud.com; ORCID ID: 0000-0002-6437-500X

Анотація. Світові глобалізаційні процеси в економічній сфері сприяють зростанню необхідності актуалізації законодавчих і нормативно-правових актів України з питань банківського регулювання відповідно до єдиних міжнародних стандартів регулювання.

Розглянуто і проаналізовано новий підхід до оцінки операційного ризику і визначення капіталу банку для його покриття, запропонований Базельським комітетом з банківського нагляду. Розглянуто перспективи імплементації пруденційних вимог щодо оцінки капіталу банку для покриття операційного ризику в Україні та запропоновано поетапне впровадження нового стандартизованого підходу оцінки операційного ризику з урахуванням особливостей функціонування вітчизняних банківських установ.

Запропоновано шляхи актуалізації вимог нормативно-правових актів України в частині оцінки достатності капіталу банку відповідно до міжнародних стандартів, що ухвалені до застосування в багатьох країнах і базуються на ризик-орієнтованій методології розрахунку достатності (адекватності) капіталу банківської установи.

Ключові слова: операційний ризик, капітал, оцінка, Базельський комітет з банківського нагляду, достатність капіталу, стандартизований підхід.

Формул: 5; рис.: 1; табл.: 1; бібл.: 9.

INTERNATIONAL APPROACHES TO DEFINING OPERATIONAL RISK AND INTRODUCTION IN UKRAINE

Dmytrenko Iryna,
Chief economist

of Department of the banking supervision of the National bank of Ukraine
e-mail: Dmytrenko_i@icloud.com; ORCID ID: 0000-0002-6437-500X

Abstract. Globalization processes in the economic sphere cause the need to make the updating of legislative and regulatory Ukrainian acts on banking supervision according to the common international regulatory standards. The big challenge of such updating is sizing capital for operational risk. Basel Committee on Banking Supervision introduced a new approach for calculating operational risk capital which is named the standardized approach.

The article considers and analyzes a new approach of assessing the operational risk and operational risk capital requirements, proposed by the Basel Committee on Banking Supervision. The new standardized approach for measuring minimum operational risk capital requirements replaces all existing approaches. A new approach is based on a single indicator of operational risk exposure, such as Business Indicator. Based on the qualitative and quantitative analysis, the Basel Committee on Banking Supervision has identified the Business Indicator as the most suitable replacement for Gross Income, as it addresses most of the latter's weaknesses. The main elements of calculating of the new standardized approach are considered and analyzed in the article. At the same time article includes propositions about implementation of the prudential requirements for calculating operational risk capital in Ukrainian legislative sphere, while suggesting the opportunity of the implementation step by step the new standardized approach for the calculating operational risk capital with taking into consideration the features of the regulatory framework of Ukraine.

Also suggested methods of improving the assessment of the capital adequacy of Ukrainian banks in accordance with international standards accepted in many countries and based on risk-oriented methodology for calculating the adequacy of bank capital.

Keywords: operational risk, capital, assessment, approach, Basel Committee on Banking Supervision, capital adequacy, standardized approach, Business Indicator.

JEL Classification G21, G28

Formulas: 5; fig.: 1; tabl.: 1; bibl.: 9.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ОПЕРАЦИОННЫХ РИСКОВ И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ В УКРАИНЕ

Дмитренко Ирина Болеславовна,
главный экономист

Департамента банковского надзора Национального банка Украины
e-mail: Dmytrenko_i@icloud.com; ORCID ID: 0000-0002-6437-500X

Аннотация. Мировые глобализационные процессы в экономической сфере способствуют росту необходимости актуализации законодательных и нормативно-правовых актов Украины по вопросам банковского регулирования в соответствии с едиными международными стандартами регулирования.

Рассмотрен и проанализирован новый подход к оценке операционного риска и определения капитала банка для его покрытия, предложенный Базельским комитетом по банковскому надзору. Рассмотрены перспективы имплементации регуляторных требований по оценке капитала банка для покрытия операционного риска в Украине и предложено поэтапное внедрение нового стандартизированного подхода оценки операционного риска с учетом особенностей функционирования отечественных банковских учреждений.

Вместе с тем предложены пути актуализации требований нормативно-правовых актов Украины в части оценки достаточности капитала банка в соответствии с международными стандартами, которые приняты к применению во многих странах и базируются на риск-ориентированной методологии расчета достаточности (адекватности) капитала банковского учреждения.

Ключевые слова: операционный риск, капитал, оценка, Базельский комитет по банковскому надзору, достаточность капитала, стандартизированный подход.

Формул: 5; рис.: 1; табл.: 1; библи.: 9.

Вступ. Сьогодні питання підвищення довіри до банківської системи України є першочерговим і необхідним для сприяння розвитку економіки України. На рівень довіри до банку з боку суспільства значний вплив має капітал банківської установи, а також його здатність поглинати і нівелювати ризики, які притаманні діяльності банку. Саме тому питанню оцінювання достатності капіталу банку для покриття ризиків, на які наражається банк у ході своєї діяльності, приділяється значна увага як у міжнародній, так і у вітчизняній банківській практиці. Одним із головних тверджень міжнародних стандартів є те, що всі банки повинні мати достатній капітал для покриття всіх суттєвих ризиків, щодо яких вразливий їхній бізнес. Тому слід дотримувати співвідношення між ризиками і капіталом так, щоб стратегії, підходи і системи щодо управління ризиками були інтегровані з процесом планування рівня капіталу в банку.

Саме вимоги Базельського комітету з питань банківського нагляду забезпечують більш тісний зв'язок між вимогами до капіталу і ризиками, що притаманні банкам у процесі діяльності, у тому числі значна увага приділена такому виді банківських ризиків, як операційний, що стало основоположним для зростання уваги органів банківського нагляду більшості країн світу.

Інтеграція вітчизняного банківського сектору у світову фінансову систему зумовлює необхідність запровадження вимог до оцінки операційного ризику і розрахунку обсягу капіталу для його покриття відповідно до міжнародних вимог, що відображені в Базельських угодах.

Нині питанню дослідження операційного ризику, у тому числі управління, визначенню, оцінці та його

контролю, присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, зокрема таких, як: О. Васюренко, Г. Євтушенко, О. Кореневої, О. Кузьмак, Р. Набок, Л. Примостки та інших.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Питання щодо вибору найбільш оптимальних шляхів інтеграції та методики інтеграції Базельських вимог у частині оцінки операційного ризику і капіталу для його покриття у вітчизняній банківській секторі України нині залишається невизначеним, що актуалізує питання щодо поглибленого дослідження цих питань.

Метою статті є систематизація підходів до визначення оптимального обсягу капіталу банку для покриття операційного ризику з урахуванням досвіду міжнародних інституцій і актуалізованих рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду.

Результати дослідження. Банківський ризик є характеристикою діяльності банку, специфічною рисою процесу реалізації банківських послуг, що відображає вірогідність настання негативних наслідків, які матимуть вплив на прибуток і стійкість банку [1, с. 396].

В умовах кризового і посткризового розвитку науковці та експерти різних країн світу все більшу увагу надають визначенню, оцінці та заходам зниження ризиків, притаманних банківським установам, а також установленню пруденційних вимог до капіталу банку з метою забезпечення покриття наявних ризиків.

Одним із ризиків, на який наражаються банківські установи, є операційний ризик. Відповідно до визначення, сформульованого Базельським комітетом з банківського нагляду, операційний ризик — це ризик втрат через неадекватність чи порушення (недотримання) внутрішніх процесів, збоїв у діяльності людей

і функціонуванні системи або ризик втрат унаслідок зовнішніх подій. У контексті операційного ризику виділяють юридичний ризик (*legal risk*) і ризик відповідності (*compliance risk*), що є двома аспектами однієї проблеми. Таке визначення включає правовий ризик, однак не поширюється на стратегічний і репутаційний ризики [2]. При цьому Базельський комітет з банківського нагляду допускає, що може існувати кілька підходів до визначення терміна «операційний ризик». Тому банки для внутрішніх потреб можуть використовувати власне тлумачення операційного ризику, але за умови врахування при цьому формулювання Базельського комітету з банківського нагляду.

У банківському законодавстві України визначення поняття операційного ризику банку відображено в декількох нормативно-правових актах Національного банку України, водночас найбільш детально з позиції ризиковості та з урахуванням принципів і рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду операційний ризик банку визначається в Положенні про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64. Так, відповідно до вказаного положення, операційний ризик банку інтерпретується як імовірність виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок недоліків або помилок в організації внутрішніх процесів, навмисних або ненавмисних дій працівників банку або інших осіб, збоїв у роботі інформаційних систем банку або внаслідок впливу зовнішніх факторів. Операційний ризик включає юридичний ризик, однак виключає ризик репутації і стратегічний ризик.

Слід зазначити, що операційний ризик тією чи іншою мірою несуть усі банки, тому що кожний із них може зіштовхнутися з помилками в роботі інформаційних систем, персоналу і несприятливими зовнішніми подіями [3]. Сьогодні вітчизняні банки перебувають лише на стадії запровадження систем управління операційними ризиками і створення підрозділів управління операційними ризиками, що не дає змогу забезпечити всеосяжний процес оцінки операційного ризику.

Міжнародний досвід оцінки операційного ризику і вимог до капіталу для його покриття базується на підходах, викладених у «Міжнародній конвергенції визначення капіталу та стандартів капіталу: нові підходи», оприлюдненій Базельським комітетом з банківського нагляду 2004 року (далі — Базель II). Базель II пропонує такі варіанти розрахунку вимог до капіталу для покриття операційного ризику: базовий, стандартизований (у тому числі альтернативний стандартизований) та удосконалений. Варіант залежить від розміру банку, складності й різноманітності його операцій, чутливості до зазначеного ризику.

Базовий підхід є найпростішим, оскільки не потребує значних змін методологічної бази, упровадження складних інформаційних систем і розроблення власних внутрішньобанківських моделей оцінки ризику [4, с. 48]. Цей підхід передбачає оцінку операційного ризику і капіталу, достатнього для його покриття, на основі індикатора — валового доходу. Його зможуть використовувати всі банки незалежно від розміру і характеру діяльності.

Стандартизований підхід порівняно з базовим складніший у застосуванні. Ним зможуть скористатися банки, які забезпечать належний розподіл валового доходу за бізнес-лініями.

Можливість застосування альтернативного стандартизованого підходу доцільно розглядати за наявності в банку напрацьованого досвіду використання стандартизованого підходу [4, с. 48] та в разі, якщо вони здатні аргументувати його перевагу порівняно зі стандартизованим підходом у частині виключення подвійного обліку одних і тих самих ризиків.

Підхід удосконаленого вимірювання забезпечує свободу вибору банку стосовно використання даних про внутрішні втрати. Однак існують кількісні та якісні критерії, за допомогою яких оцінюється підхід, що використовується кожним конкретним банком [3].

Однак світова фінансова криза 2008 року викрила слабкі місця в розрахунку вимог до капіталу для покриття операційного ризику через неадекватність та/або невідповідність внутрішніх процесів. Тому Базельський комітет з банківського нагляду ухвалив рішення розпочати процес перегляду підходів до визначення адекватності капіталу, у тому числі для покриття операційного ризику. Мета полягала не тільки в усуненні недоліків, виявлених під час кризи, а й у відображенні досвіду, отриманого в ході впровадження системи операційного ризику з 2004 року. З отриманням більшої кількості даних Базельський комітет з банківського нагляду прийшов до висновку щодо необхідності перегляду основ розрахунку вимог до капіталу банку для покриття операційного ризику. Так, прикладом неадекватності підходів до визначення обсягу капіталу для покриття ризику є така ситуація — при збільшенні кількості та важкості подій операційного ризику, під час і після фінансової кризи прослідковувалася тенденція, що вимоги до капіталу для покриття операційного ризику залишалися стабільними або навіть падали при використанні стандартизованих підходів. Це вказувало на те, що наявний набір простих підходів для операційного ризику — підхід базового індикатора (BIA) і стандартизований підхід (TSA), включаючи його варіант альтернативного стандартизованого підходу (ASA), — некоректно оцінюють вимоги до капіталу для операційного ризику у значній кількості банків. Слабкі моменти цих більш простих підходів впливають головним чином з використання валового

доходу (Gross Income) як основного показника для визначення схильності до операційного ризику, виходячи з припущення, що операційний ризик банку зростає прямо пропорційно доходу. Це припущення, на практиці, за результатами аналізу баз даних, здебільшого виявлялося недійсним. Більш того, наявні підходи не враховували той факт, що взаємозв'язок між розміром банку і його операційним ризиком — не залишається сталим, чи факт, що зростання схильності до операційного ризику за зростання розміру банку має нелінійний характер [5, с. 1].

Наявність значного обсягу даних для проведення кількісного аналізу і майже десятирічний досвід упровадження системи оцінки операційного ризику та вимог до капіталу банку для його покриття сприяло

процесові перегляду основних підходів до визначення обсягу капіталу банку для покриття операційного ризику.

Результатом проведеної роботи стало розроблення Базельським комітетом з банківського нагляду документа «Базель III: завершальні посткризові реформи» («Basel III: Finalising post-crisis reforms»), який був оприлюднений у грудні 2017 року. Зазначений документ, у тому числі, передбачає новий підхід до визначення вимог до капіталу банку для покриття операційного ризику, розрахунок якого базується на визначенні вдосконаленого показника валового доходу. Основні переваги запровадження нового підходу для оцінки операційного ризику, запропонованого «Базелем III», відображено на *рис.*

Рис. Основні переваги запровадження нового підходу для оцінки операційного ризику

Примітка. Розроблено за [6].

Отже, варто детальніше розглянути запропонований Базельським комітетом з банківського нагляду новий підхід до вимірювання мінімальних вимог до капіталу банку для покриття операційного ризику, який отримав назву «стандартизований підхід».

Як уже зазначено, стандартизований підхід заміняє всі наявні підходи, викладені в попередніх Базельських угодах.

Методологія стандартизованого підходу ґрунтується на таких компонентах:

- 1) бізнес-індикатор (BI), який виступає фінансовим показником для визначення операційного ризику;
- 2) компонент бізнес-індикатора (BIC), який розраховується шляхом множення BI на регуляторно визначені граничні коефіцієнти;
- 3) коефіцієнт внутрішніх втрат (ILM), який є коефіцієнтом масштабування і базується на історичних даних банку щодо операційних втрат.

Отже, відповідно до вказаного підходу капітал для покриття операційного ризику (ORC) визначаємо за формулою:

$$\text{ORC} = \text{BIC} \cdot \text{ILM}. \quad (1)$$

У *табл.* наведено детальну характеристику і методологію розрахунку вказаних показників.

Отже, як свідчить методологія розрахунку обсягу капіталу банку для покриття операційного ризику, при розробленні нового стандартизованого підходу враховувались як кількісні характеристики — базовий показник, отриманих доходів банку, так і якісні — історичні дані щодо отриманих операційних втрат.

Водночас для банків меншого розміру, у яких значення бізнес-індикатора (BI) є меншим за 1 млрд євро, значення коефіцієнта внутрішнього збитку (ILM) встановлюється на рівні одиниці. У такому разі капітал для покриття операційного ризику відповідатиме значенню компоненту бізнес-індикатора, тобто розраховуватиметься за формулою:

$$\text{ORC} = \text{BI} \cdot 12\%. \quad (2)$$

Складові елементи розрахунку капіталу для покриття операційного ризику

Найменування показника	Визначення показника
ВІС	Відповідає прогресивному показникові доходу. $VIC = VI \cdot \alpha$. Значення граничного коефіцієнта (α) зростає зі зростанням значення бізнес-індикатора і становить: $\alpha = 12\%$, якщо $VI \leq 1$ млрд євро $\alpha = 15\%$, 1 млрд євро $< VI \leq 30$ млрд євро $\alpha = 18\%$, $VI > 30$ млрд євро
ВІ	Складається зі суми трьох компонентів, кожен з яких розраховується як усереднене значення за три роки: Компонент 1: відсоткові, орендні та дивідендні складові; Компонент 2: складова послуг; Компонент 3: фінансова складова
ІЛМ	Цей коефіцієнт є чутливим до ризику компонентом, який відображає внутрішні операційні втрати банку. Він служить коефіцієнтом масштабування, який коригує базову вимогу до капіталу залежно від досвіду операційних втрат банку. Цей елемент пропорційний співвідношенню компонента збитків (LC) і ВІС, при цьому LC відповідає 15-кратним середнім щорічним операційним втратам, понесеним за попередні 10 років. При розрахунку банки повинні дотримуватися регулятивних вимог щодо ідентифікації та збору даних про операційні збитки

Примітка. Розроблено за [6].

Цей розрахунок є досить спрощеним, при цьому дані щодо внутрішніх операційних втрат не впливають на розрахунок рівня капіталу.

Базельський комітет з питань банківського нагляду дає можливість національним регуляторам на власний розсуд вносити певні коригування в методологію розрахунку достатності капіталу банку для покриття операційного ризику, зокрема залежно від ринкових і економічних умов та особливостей функціонування банківської системи, регулятор може ухвалити рішення використовувати в розрахунку вимог до капіталу дані щодо внутрішніх операційних збитків банку навіть за значення ВІ менше від мінімального граничного рівня (1 млрд євро).

Строки імплементації «Базель III: завершальні пост-кризові реформи» у частині впровадження нового стандартизованого підходу для вимірювання капіталу банку для покриття операційного ризику визначено в термін до 01 січня 2022 року [6].

Сучасна вітчизняна практика оцінки і регулювання достатності капіталу банків визначається насамперед низкою пруденційних вимог щодо складових компонентів капіталу банку як економічної категорії та методології розрахунку його достатності. Загалом Національний банк України стратегію розвитку наглядової діяльності базує на дотриманні Основних принципів ефективного банківського нагляду та положень, розроблених Базельським комітетом з банківського нагляду. Зокрема, Національний банк України встановлює регулятивні вимоги щодо складових, розрахунку та розміру капіталу банків — обов'язкові для банків економічні нормативи [3, с. 48]. Одним із них є норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2). Цей показник визначається як співвідношення регулятивного капіталу до сумарної балансової вартості активів і позабалансових зобов'язань, зважених за ступенем кредитного ризику, та сукупної суми

відкритої валютної позиції банку за всіма іноземними валютами і банківськими металами, при цьому виключається величина непокритого кредитного ризику [7]. Формула розрахунку є такою:

$$H2 = \frac{PK}{Ar + Cwp - HKP} \cdot 100\%, \quad (3)$$

де РК — регулятивний капітал банку; Ар — сумарні активи, зменшені на суму створених відповідних резервів / уцінки за фінансовими активами, на суму забезпечення шляхом безумовного зобов'язання або грошового покриття, на суму необтяжених ОВДП, що рефінансуються НБУ, і боргових цінних паперів, емітованих НБУ, придбаних за операціями репо з переходом права власності на такі цінні папери, та зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику, до якої віднесено актив; Cwp — сукупна сума відкритої валютної позиції банку за всіма іноземними валютами і банківськими металами; НКР — непокритий кредитний ризик [8].

Отож, методика розрахунку нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу банків (Н2) ураховує лише потреби на покриття кредитного ризику і ринкового ризику частині покриття валютного ризику.

Ураховуючи, що Національним банком України засвідчені наміри щодо реалізації основних положень Базельського комітету з банківського нагляду і оскільки меншою чи більшою мірою на операційний ризик наражаються всі банки, вважаємо за доцільне посилити пруденційні вимоги при розрахунку нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу банків (Н2) у частині врахування банками операційного ризику відповідно до рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду. З урахуванням зазначеного, формула розрахунку нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку (Н2) буде такою:

$$H2 = \frac{PK}{Ar+Свп-НКР+ОРК} \cdot 100\%, \quad (4)$$

де ОРК — капітал для покриття операційного ризику.

Ураховуючи зазначене, постає питання щодо розроблення прийнятної для вітчизняної практики методології визначення обсягу капіталу для покриття операційного ризику.

Як було зазначено, нині міжнародний підхід оцінки вимог до капіталу банку базується на нормах, викладених у Базелі II, а саме на можливості використання при розрахунку обсягу капіталу банку для покриття операційного ризику одного з чотирьох підходів, при цьому регулятивні органи країн розпочали імплементацію нових вимог, а саме використання нового стандартизованого підходу, та у строк до 01 січня 2022 року повинні завершити цей процес.

На нашу думку, з урахуванням проведеного аналізу змін до міжнародних підходів до оцінки операційного ризику найприйнятнішим підходом щодо започаткування в українській банківській практиці оцінки операційного ризику і визначення вимог до капіталу банку для його покриття є новий стандартизований підхід, викладений у «Базелі III: завершальні посткризові реформи».

При цьому вважаємо, що можливість використання даних про внутрішні операційні збитки потребує проведення банківськими установами і вітчизняним регулятором ґрунтовної роботи щодо забезпечення точності, цілісності та повноти вказаних даних, шляхом запровадження внутрішніх систем своєчасного виявлення і вимірювання збиткових подій, їх інтеграція до процесів управління ризиками банку.

Тому саме поетапне впровадження методу оцінки може стати позитивним перехідним етапом на шляху поступового розвитку вітчизняної банківської практики розрахунку рівня капіталу для покриття операційних ризиків.

Доречним на початковому етапі імплементації нового стандартизованого підходу до розрахунку потрібного розміру капіталу використовувати спрощену формулу розрахунку, а саме:

$$ORC = BI \cdot 12\%. \quad (5)$$

Список використаної літератури

1. Євтушенко Г. В. Операційні ризики в системі банківської діяльності та нові шляхи їх попередження [Електронний ресурс] / Г. В. Євтушенко, А. І. Бабошко, Д. І. Бушля // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. — № 5. — С. 396—400. — Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/80.pdf>.
2. Basel Committee on Banking Supervision [Electronic resource] // International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework. — 2004. — June. — Available at : <https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>.
3. Кузьмак О. М. Методи оцінки операційних ризиків банківських установ / О. М. Кузьмак // Економічні науки. Облік і фінанси. — 2013. — Вип. 10 (1). — Режим доступу : [http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecnof_2013_10\(1\)_40.pdf](http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecnof_2013_10(1)_40.pdf).

При цьому пропонуємо надати банкам можливість використання нового стандартизованого підходу повною мірою (з урахуванням даних про внутрішні операційні збитки для розрахунку величини капіталу для покриття операційного ризику) за умови отримання письмового дозволу Національного банку України. Надання зазначеного дозволу має ґрунтуватися на результатах оцінки уповноваженими працівниками Національного банку України ефективності, комплексності та адекватності створеної банком системи управління ризиками і системи вимірювання, моніторингу, оцінки та акумуляції даних збиткових подій упродовж хоча б останніх п'яти років.

На нашу думку, ухвалення постанови Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» є одним зі свідчень про початок активного процесу імплементації міжнародних рекомендацій у частині оцінки та управління ризиками, визначення достатності капіталу банку для їх покриття, у тому числі операційного ризику.

Висновки. Питання приведення українського банківського законодавства до вимог міжнародних інституцій є актуальним упродовж багатьох років і досліджується значною кількістю вітчизняних науковців. Один із найважливіших напрямів удосконалення оцінки фінансової стійкості банківської системи є застосування ризик-орієнтованих підходів при її визначенні. Висунутий нами підхід оцінки капіталу банку для покриття операційного ризику базується на найактуальніших рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду з урахуванням особливостей функціонування вітчизняної банківської системи. Водночас запропоновано варіант удосконалення підходу до розрахунку показника достатності (адекватності) регулятивного капіталу шляхом доопрацювання чинної методики розрахунку. Водночас існує потреба здійснення детального аналізу готовності банківських установ до нарощення капітальної бази для дотримання рівня достатності капіталу банку з урахуванням наших рекомендацій. Зазначене і стане предметом дальших наукових досліджень.

4. Коренева О. Стан капіталізації банківської системи України та оцінка можливостей покриття банківських ризиків капіталом / О. Коренева, Я. Кузніченко // Вісник Національного банку України. — 2013. — № 10. — С. 43—50.
5. Basel Committee on Banking Supervision [Electronic resource] // Consultative Document. Operational risk — Revisions to the simpler approaches. — 2014. — October. — Available at : <https://www.bis.org/publ/bcbs291.pdf>.
6. Basel Committee on Banking Supervision [Electronic resource] // Basel III: Finalising post-crisis reforms. — 2017. — December. — Available at : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>.
7. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : затверджено постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 № 368 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
8. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні : схвалено рішенням Правління Національного банку України від 15 грудня 2017 № 803-рш [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#n177>.
9. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : затверджено постановою Правління Національного банку України від 11 червня 2018 № 64 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18>.

References

1. Ievtushenko, H. V., Baboshko, A. I., & Bushlia, D. I. (2015). Operatsiini ryzyky v systemi bankivskoi diialnosti ta novi shliakhy yikh poperedzhennia [Operational risks in the system of banking activities and new ways of their prevention]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky — Global and national economic problems*, 5, 396—400. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/80.pdf> [in Ukrainian].
2. Basel Committee on Banking Supervision. (2004, June). International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework. Retrieved from <https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>.
3. Kuzmak, O. M. (2013). Metody otsinky operatsiinykh ryzykiv bankivskykh ustanov [Assessment methods of operating risks banking institutions]. *Ekonomichni nauky. Oblik i finansy — Economic sciences. Accounting and Auditing*, 10 (1). Retrieved from [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21C OM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecnof_2013_10\(1\)_40.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21C OM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecnof_2013_10(1)_40.pdf) [in Ukrainian].
4. Korenieva, O., & Kuznichenko, Ya. (2013). Stan kapitalizatsii bankivskoi systemy Ukrainy ta otsinka mozhlyvostei pokryttia bankivskykh ryzykiv kapitalom [Capitalization of the banking system of Ukraine and assessment of the possibilities of covering bank risks with capital]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy — Bulletin of the National bank of Ukraine*, 10, 43—50 [in Ukrainian].
5. Basel Committee on Banking Supervision. (2014, October). Consultative Document. Operational risk — Revisions to the simpler approaches. Retrieved from <https://www.bis.org/publ/bcbs291.pdf>.
6. Basel Committee on Banking Supervision. (2017, December). Basel III: Finalising post-crisis reforms. Retrieved from <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>.
7. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2001). Instruktsiia pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini: postanova Pravlinnia vid 28 serp. 2001 roku № 368 [Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine: by the decision of the Board from August 28, 2001, № 368]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> [in Ukrainian].
8. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2017). Metodyka rozrakhunku ekonomichnykh normatyviv rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini: rishennia Pravlinnia vid 15 hrud. 2017 № 803-rsh [Methodology for calculating the economic norms of regulation of banks in Ukraine: the decision of the Board from December 15, 2017, № 803-rsh]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#n177> [in Ukrainian].
9. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2018). Polozhennia pro orhanizatsiiu systemy upravlinnia ryzykamy v bankakh Ukrainy ta bankivskykh hrupakh: postanova Pravlinnia vid 11 chervnia 2018 № 64 [Regulation on the organization of risk management system in banks of Ukraine and banking groups: by the decision of the Board from June 11, 2018, № 64]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> [in Ukrainian].